

Hansaa tarvitaan taas

Jukka Siukosaari

Itämereen rajoittuu yhdeksän kansallisvaltiota ja meren tuntumassa asuu noin kolmekymmentä miljoonaa ihmistä. Rannikkoalueiden asukkaat puhuvat äidinkielenään yli kymmentä eri kieltä ja vapaan liikkuvuuden myötä kielten määrä kasvaa. Uskonnoista kristinuskon lukuisat haarat ovat meren rannoilla hyvin edustettuina, mutta muitakin uskontoja esiintyy ja myös niiden kirjo on kasvussa. Valuuttoja on tällä hetkellä käytössä seitsemän. Rantavaltioiden taloudet ovat hyvin integroituneita ja kauppa on vilkasta. Energian yhteismarkkinoihin pyritään. Taloudellisesti alueella menee juuri nyt suhteellisen hyvin.

Poliittisessa mielessä Itämeri ei koskaan ole ollut sisämeri. Itämerellistä identiteettiä ei siksi varsinaisesti ole. Epäilemättä hyvin harva meren välittömässä läheisyydessäkään asuvista määrittelee itseään Itämeren kautta. Merestä elantonsa saavat saarelaisetkin ovat enemmän sidoksissa maahan kuin mereen. Viikinkiaikojen jälkeen eri rantavaltiot ovat pyrkineet Itämeren herruuteen sitä koskaan saavuttamatta. Tanskalaiset yrittivät 1200-luvulla ja Ruotsin mare nostrum -hanke päättyi 1700-luvun alkuvuosina. Saksalaisten ja venäläisten valloituspyrkimykset ovat tuoreempaa historiaa ja niiden arvet näkyvät ja tuntuvat yhä kipeinä tämän päivän Itämeriyhteistyössä.

Ennen Euroopan Unionia menestynein integraatiohanke Itämerellä oli Hansaliitto, joka perustui kauppaan ja vapaaseen liikkuvuuteen. Se oli kaupunkien yhteistyötä, jossa senaikaiset yrittäjät siirtyivät luontevasti ja itseohjautuvasti sinne missä oli parhaat mahdollisuudet menestyä taloudellisesti. Hansan kulttuuriset vaikutukset näkyvät yhä ja sillä oli suuri merkitys Suomenkin varhaiseen kansainvälistymiseen. Itämeren rannikoiden kaupungit tekevät yhteistyötä tänäänkin ja vaikka ne eivät voikaan sopia kaupan ja investointien pelisäännöistä keskenään, voidaan Hansakaupan parhaita perinteitä herättää henkiin ja kehittää tehokkaalla verkottumisella ja institutionaalisten sekä henkilökohtaisten suhteiden luomisella.

Euroopan yhdentyminen on yhteisvaluutta euron horjuessa suurissa vaikeuksissa. Eurooppalainen identiteetti ei vaikuta olevan tarpeeksi vahva mahdollistaakseen taloudellisen solidaarisuuden Itämereltä Välimerelle asti. Viiden pohjoismaan välillä keskinäisen yhteenkuuluvuuden tunne - pohjoismainen identiteetti - on paljon vahvempi. Suomalaisten ajatusmaailmassa Itämeren alue sijoittunee jonkin koko Euroopan mantereeseen ja pohjoismaisen perheen välimaastoon. Taloudellinen apu Islannille ja Latvialle oli meille helpommin hyväksyttävää kuin eteläisen Euroopan maiden tukeminen.

Euroopan sisällä tuntuu kehittyvän sosiaalinen ja poliittinen tilaus etsiä ja löytää koko mannerta pienempiä alueellisia kokonaisuuksia. Niiden tulisi toisaalta tarjota riittävästi kriittistä massaa ollakseen taloudellisesti järkeviä ja hyödyllisiä, mutta perustua samalla riittävän yhtenäiseen toimintakulttuuriin ja keskinäiseen luottamukseen, jotta tehokas päätöksenteko olisi mahdollista. Suomelle Pohjoismaat ovat perinteisesti olleet tärkein alueellinen yhteistyökenttä. Poliittisesti Pohjoismaiden välillä ei ole ongelmia. Taloudet ja suuryritykset integroituvat, henkilöiden liikkuvuus on melko helppoa ja pienetkin yritykset voivat toimia miltei samoilla ehdoilla kuin kotimarkkinoillaan, vaikka rajaesteitä yhä on. Viidellä pohjoismaalla ei ole yhteistä kieltä, mutta yhteinen kulttuurihistoria ja arvopohja mahdollistavat

luottamuksen, jota alueellisen yhteistyön menestykseen tarvitaan.

Voisiko pohjoismaisen menestystarinan kaltainen yhteistyö laajeta Itämeren kattavaksi? Latvia, Liettua ja Viro olisivat siihen hyvin halukkaita. Pohjoismainen yhteistyö säilyy viiden maan ja kolmen itsehallintoalueen eli Ahvenanmaan, Färsaarten ja Grönlannin välisenä myös jatkossa. Sitä täydentämään kehittynyt kahdeksan maan Nordic-Baltic - yhteistyö (NB8) on luonteeltaan epävirallisempaa. Lisäksi EU:n sisällä toimii jo kolmen jäsenenä olevan pohjoismaan ja kolmen Baltian maan yhteinen ryhmä (nk. NB6), joka kokoontuu toisinaan myös yhdessä Puolan ja Saksan kanssa.

Vaikka Itämeren alueen yhteistyö on jatkossakin valtioiden välistä, on tärkeää että käytännön työ tapahtuu pienemmissä yksiköissä. Kuten Hansan aikoina, voivat kaupungit toimia tehokkaasti yhteyksien luojina, ideoiden synnyttäjinä ja toimivien mallien kehittäjinä. Siksi syntymässä oleva Turku Process - Turun kaupungin aloitteesta syntynyt Itämeristrategian toimeenpanoa tukeva yhteistyö - on erittäin tervetullut ja hyödyllinen. Se ei vielä ole uudenmuotoinen Hansa, mutta ehkä sellaisen alku?

Jukka Siukosaari
Pohjoisen Euroopan yksikön päällikkö
Ulkoasiainministeriö, Eurooppa-osasto

CENTRUM BALTICUM

Centrum Balticum

Vanha Suurtori 7

20500 Turku

puh. 020 775 1341

www.centrumbalticum.org

centrumbalticum@centrumbalticum.org